

Toimenpidesuosituksia koronakriisin aiheuttamiin taloudellisiin vaikutuksiin vastaamiseksi

Koronakriisin hoidosta aiheutuva lasku tulee jakaa sosiaalisesti oikeudenmukaisesti korjaamalla verojärjestelmän tiedossa olevat ongelmat. Kriisin jälkeen voitollisten yritysten on osallistuttava yritysten tukemisesta koronakriisin aikana aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Pidempiaikaista elvytystä ja kriisin jälkihoitoa koskevat toimet on suunnattava toimiin, jotka vauhdittavat Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista ja fossiilivapaan hyvinvointiyhteiskunnan rakentamista.

1. Aggressiivista verosuunnittelua on suitsittava.

- Koroilla tehtävää verosuunnittelua on vähennettävä toteuttamalla OECD:n BEPS-suositusten mukainen korkovähennysrajoitusten kiristäminen¹.
- Pöytälaatikkoyhtiöillä tehtävään verovälttelyyn ja valtioiden väliseen haitalliseen verokilpailuun on puututtava korjaamalla väliyhteisölaki².

2. Veropohjan aukot on tukittava, ja verojärjestelmän horisontaalinen ja vertikaalinen oikeudenmukaisuus on varmistettava. Yritysten on osallistuttava koronakriisistä aiheutuvan laskun maksamiseen.

- Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotus on korjattava pikaisesti. Tämä on mahdollista esimerkiksi toteuttamalla VM:n yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän suositukset. Pidemmällä tähtäimellä osinkoverojärjestelmään on tehtävä isompi remonti, joka mahdollistaa progressiivisen tuloverotuksen.
- Yksityishenkilöille on säädettävä lahja-, perintö- ja myyntivoittoveron välttämistä suitsiva arvonnousuvero, joka on käytössä jo suurimmassa osassa muita Euroopan maita.
- Suomen yhteisöverokanta on nostettava takaisin vuotta 2014 edeltäneelle tasolle. Yhteisöverokannan merkittävä alennus vuonna 2014 perusteltiin suppeilla tiedoilla³, se ei tuonut uusia investointeja⁴ ja se sai Suomen edistämään haitallista valtioiden välistä verokilpailua⁵.

3. Tulevaa elvytystä on suunnattava ilmastotoimiin.

¹ Lisätietoa korkovähennysrajoitusten kirittämisestä, ks.

https://430.fi/static/signatures/pdfs/Korkovahennysrajoitusten_tuikentaminen_ja_tasevapautussaanno_sta_luopuminen.pdf

² Lisätietoa väliyhteisölain korjaamisesta, ks.

https://430.fi/static/signatures/pdfs/valiyhteisolain_kiristaminen.pdf

³ Ylönen, M., Jaakkola, J., Saari, L., & Hiilamo, H. (2020). Näyttöperusteisuus ja yritysten verotus: ekonomisiin nousu suomalaisen yhteisöveropolitiikan tiedontuotannossa,

<https://researchportal.helsinki.fi/en/publications/evidence-based-policy-making-and-corporate-taxation-the-rise-of-e>

⁴ VATT, https://vatt.fi/artikkeli/-/asset_publisher/yhteisoveron-alennus-ei-lisannyt-pienten-yritysten-investointeja

⁵ Suomen yhteisöverokanta on yhteisöveroalennuksen jälkeen matalampi kuin OECD:n (23,7 % vuonna 2018) ja EU:n (22,6 % vuonna 2018) keskiarvo. Suomen verokanta on huomattavasti matalampi kuin G20 maissa (27 % vuonna 2018). Ekonomisteista koostuva Independent Commission of International Corporate Taxation ICRICT suosittelee 25 prosentin verokantaa globaalisti minimiyhteisöverokannaksi.

- Välittömän kriisivaiheen jälkeisiä elvytystoimia tulee suunnata Suomen ilmastotavoitteita tukevan infrastruktuurin rakentamiseen. Hiilivapaa yhteiskunta edellyttää muun muassa polttamiseen perustuvan energiatuotannon lopettamista sekä liikenteen, lämmityksen ja teollisuuden prosessien laajaa sähköistämistä. Tarvittavia toimia ovat esimerkiksi:
 - **Uusiutuvan energian investointeja lisäävät toimet.** Erityisesti tuulivoimaa tullaan tarvitsemaan massiivisesti, jotta mahdollistetaan hiilivapaat teollisuuden prosessit sekä kemiallinen kierrätys tulevaisuudessa. Tuulivoimainvestointeja vauhdittaisi esimerkiksi merituulivoimalle kohdennettu tuotantotuen kilpailutus (huutokauppa), merituulivoiman verkkoliityntäkustannusten kattaminen tai tukeminen sekä merituulivoiman kiinteistöverotuksen korjaaminen.
 - **Kiinteistöjen energiaremonttien vauhdittaminen.** Näillä päästökauppasektorin ulkopuolelle suuntautuvilla toimilla, kuten energia-avustuksiin kohdennettavalla lisärahalta sekä energiaremontteihin korvamerkityllä korotetulla kotitalousvähennyksellä, tulee parantaa energiatehokkuutta ja siirtyä polttamiseen perustuvasta lämmityksestä ratkaisuihin, jotka perustuvat lämpöpumppujen käyttöön.
 - **Teollisuuden ilmastoinvestointien vauhdittaminen,** esimerkiksi korottamalla TEM:n / Business Finlandin energiatukien määrärahaa ja edellyttämällä, että investoinnit tukevat Suomen hiilineutraliustavoitteen toteutumista, polkuriippuvuudet huomioiden.
 - **Autokannan sähköistymisen mahdollistavan latausverkoston laajentaminen** ja täydentäminen, korottamalla tuntuvasti energiaviraston kilpailuttamien liikenteen infrastruktuuritukien kokonaismäärää.
 - **Kuntien ilmastoinvestointeja vauhdittavat tuet,** kuten polttoteknologiaa korvaavien lämpöratkaisujen investointituen nosto; valtionosuuden nostaminen raideinfrahankeiden rahoituksessa ja kevyen liikenteen tieinvestoinneissa sekä taloyhtiöiden energianeuvonnan rahoitus.
- Ilmastoinvestointeja tulee rahoittaa myös lisäämällä päästöperusteisia veroja ja poistamalla ympäristölle haitallisia tukia⁶. On kuitenkin huomattava, että:
 - **Päästöperusteiset kulutusverot ovat tavallisesti sosiaalisesti epäoikeudenmukaisia tasaveroja.** Kun päästöperusteisia veroja lisätään, niiden tuottoja tulee ohjata ilmastotransformaation nopeuttamiseen erityisesti helpottamalla heikommassa taloudellisessa asemassa olevien kansalaisten mahdollisuuksia ilmastoinvestointeihin.
 - **Fiskaalisten verojen pääpaino tulee olla progressiivisessa verotuksessa** eikä päästöleikkaustavoitteita tule käyttää perusteluna fiskaalisen tasaverotuksen lisäämiseen.
 - **Sosiaalisesti oikeudenmukainen ekologinen verouudistus edellyttää myös kohtien 1 ja 2 toteuttamista.**

⁶ Vuoden 2020 talousarvioesityksessä ympäristölle haitallisten tukien määräksi arvioidaan n. 3,6 mrd. euroa. Ks. <https://valtioneuvosto.fi/budjetti-2020>